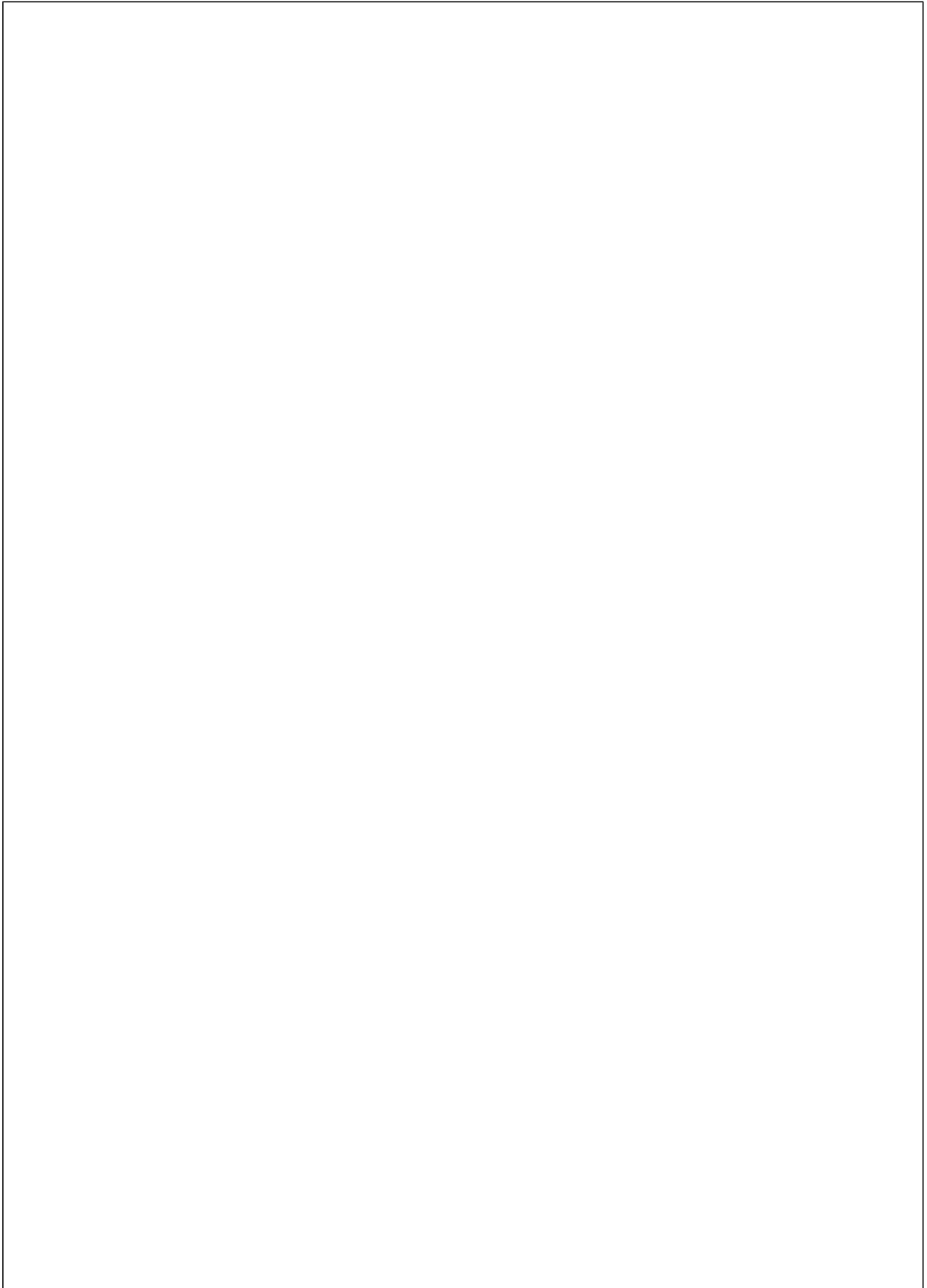

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/nauka-i-edukacja/badania-historyczne/konferencje/211254,Miedzynarodowa-konferencja-naukowa-Archiwa-i-pamiec-Wspolczesne-wykorzystanie-zb.html>
02.03.2026, 22:43

Międzynarodowa konferencja naukowa: „Archiwa i pamięć. Współczesne wykorzystanie zbiorów archiwalnych byłego komunistycznego aparatu represji”

11 czerwca 2025 r. w Centralnym Przystanku Historia im. Prezydenta Lecha Kaczyńskiego w Warszawie odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa „Archiwa i pamięć. Współczesne wykorzystanie zbiorów archiwalnych byłego komunistycznego aparatu represji”, zorganizowana przez Archiwum IPN w ramach przewodniczenia Instytutu Pamięci Narodowej Europejskiej Sieci Instytucji Archiwalnych Zajmujących się Aktami Tajnych Służb.

11.06.2025

[Archiwum IPN](#)

- Archiwa stanowią o naszej pamięci o przeszłości. Gdybyśmy tych archiwów nie mieli to trudno byłoby mówić o pamięci. Brak archiwów, brak źródeł oznaczałby historyczną amnezję

- podkreślił zastępca prezesa IPN dr hab. Karol Polejowski, otwierając obrady.

Zastępca prezesa IPN zaznaczył, że na Archiwum opiera się cała działalność Instytutu Pamięci Narodowej. Na zasobach archiwalnych pracują bowiem nie tylko Archiwiści, ale również naukowcy z Biura Badań Historycznych i spoza Instytutu. Ze zbiorów Archiwum czerpią edukatorzy. Wreszcie archiwalia stanowią podstawę prac wydawniczych.

W inauguracyjnym konferencję wykładzie dyrektor krakowskiego Oddziału IPN dr hab. Filip Musiał omówił znaczenie zbiorów archiwalnych byłego aparatu represji dla kształtowania pamięci zbiorowej i rozliczenia z systemem komunistycznym.

Pierwszą część obrad otworzyła Marzena Kruk, dyrektor Archiwum IPN, która opowiedziała o osiągnięciach Archiwum IPN podczas 25 lat opracowywania zasobu oraz aktualnych wyzwaniach związanych ze zmieniającymi się potrzebami osób korzystających z dokumentów.

Następnie swoją działalność i doświadczenia dotyczące zabezpieczania i udostępniania dokumentacji prezentowali przedstawiciele archiwów zagranicznych, przechowujących zbiory archiwalne byłych komunistycznych służb.

Wśród referentów znaleźli się reprezentanci archiwów z Niemiec, Węgier, Rumunii, Słowacji, Ukrainy i Albanii.

Druga część konferencji poświęcona była prezentacji działalności biur Instytutu Pamięci Narodowej, wykorzystujących archiwalia byłego aparatu represji w ramach realizacji zadań ustawowych związanych z rozliczeniami z systemem komunistycznym i kształtowaniem pamięci historycznej o czasach PRL.

Uczestnicy konferencji mogli dowiedzieć się, w jaki sposób dokumentacja byłego aparatu represji

wykorzystywana jest w postępowaniach prokuratorskich i lustracyjnych, poszukiwaniu i upamiętnianiu ofiar zbrodni komunistycznych oraz w badaniach naukowych nad historią najnowszą i działalności publicystycznej.

W związku z tegoroczną prezydencją IPN w Europejskiej Sieci Instytucji Archiwalnych Zajmujących się Aktami Tajnych Służb w październiku br. planowane jest spotkanie roczne członków Sieci w Warszawie.

Europejska Sieć Instytucji Archiwalnych Zajmujących się Aktami Tajnych Służb (European Network of Official Authorities in Charge of the Secret-Police Files) powstała w grudniu 2008 r. Obecnie skupia instytucje z ośmiu krajów członkowskich (Albania, Bułgaria, Czechy, Niemcy, Polska, Węgry, Rumunia i Słowacja) oraz z pięciu krajów stowarzyszonych (Estonia, Litwa, Łotwa, Słowenia i Ukraina).

Ideą, która początkowo przyświecała założycielom, było uproszczenie procedur związanych z możliwością prowadzenia badań oraz wymianą dokumentów. Jednak z czasem współpraca przybrała bardziej złożony charakter. Działania Sieci mają na celu przede wszystkim zwiększenie świadomości społecznej i politycznej w zakresie rozliczeń z przeszłością. Istotnym elementem tych działań jest aktywność edukacyjna i popularyzatorska.

* * *

Celem konferencji była prezentacja różnorodnych obszarów działalności instytucji należących do Sieci oraz wymiana doświadczeń w zakresie kluczowych aspektów ich bieżącej pracy. Uczestnicy mieli okazję omówić wyzwania związane z zarządzaniem archiwaliami byłych służb komunistycznych, a także podzielić się doświadczeniami w zakresie m.in. digitalizacji, udostępniania i popularyzacji tych zbiorów.

Zamierzeniem organizatorów było nie tylko poszerzenie wiedzy na temat historycznego i społecznego znaczenia tego typu archiwów, ale także wzmocnienie współpracy międzynarodowej w dziedzinie badania i upamiętniania przeszłości.

Oficjalne otwarcie

- 10:00-10:15 – oficjalne rozpoczęcie konferencji
- 10:15-10:45 – wykład inauguracyjny: dr hab. Filip Musiał
- 10:45-11:00 – przerwa

Panel I – *Prowadzący: dr Rafał Leśkiewicz*

Część 1

- 11:00-11:20 – Marzena Kruk (Archiwum IPN) *Uczynić zbiory dostępnymi - 25 lat działalności Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej*
- 11:20-11:40 – Alexandra Titze (Archiwum Akt Stasi – Archiwum Federalne Niemiec) *Dyktatura, akta, ponowna ocena: Archiwum jako filar demokracji*
- 11:40-12:00 – dr Bendegúz Gergő Cseh (Archiwa Historyczne Węgierskiego Bezpieczeństwa

Państwowego) *Lekcja ze strategii*

- 12:00-12:20 – Dyskusja panelowa
- 12:20-12:40 – Przerwa

Część 2

- 12:40-13:00 – dr Laura Cornea (Narodowa Rada Badań Archiwów Securitate, Rumunia) *Archiwum byłej rumuńskiej Securitate – rekonstrukcja, konserwacja, rodzaje artefaktów, zabezpieczenie poprzez cyfryzację*
- 13:00-13:20 – dr Radoslav Ragač (Instytut Pamięci Narodu, Słowacja) *Archiwalne dziedzictwo komunistycznych służb bezpieczeństwa we współczesnym kontekście słowackim*
- 13:20-13:40 – dr Rusłana Martseniuk (Wyodrębnione Archiwum Państwowe Służby Bezpieczeństwa Ukrainy, UMK w Toruniu) *Co skrywają dawne archiwa sowieckich służb bezpieczeństwa i jak je wykorzystać do popularyzacji historii*
- 13:40-14:00 – dr Albert Nikolla (Urząd ds. Informacji o Dokumentach byłej Państwowej Służby Bezpieczeństwa, Albania) *Rola Urzędu ds. Informacji o Dokumentach byłej Państwowej Służby Bezpieczeństwa*
- 14:00-14:20 – Dyskusja panelowa
- 14:20-15:15 – Lunch

Panel II – Prowadzący: dr hab. Rafał Reczek

- 15:15-15:30 – prok. Andrzej Pozorski (Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu IPN) *Wykorzystanie zasobu archiwalnego Instytutu Pamięci Narodowej w toku postępowań karnych*
- 15:30-15:45 – dr hab. Krzysztof Szwaagrzyk (Biuro Poszukiwań i Identyfikacji IPN) *Poszukiwania i identyfikacje ofiar totalitaryzmów w Polsce*
- 15:45-16:00 – dr Sebastian Pilarski (Biuro Badań Historycznych IPN) *Znaczenie dokumentacji komunistycznych służb specjalnych dla badań nad historią Polski*
- 16:00-16:15 – Artur Napióra (Biuro Lustracyjne IPN) *Archiwalne dokumenty bezpieczeństwa jako źródło realizacji zadań pionu lustracyjnego IPN*
- 16:15-16:30 – dr Maciej Korkuć (Biuro Upamiętniania Walk i Męczeństwa IPN) *Dekomunizacja przestrzeni publicznej w kontekście wyzwań współczesności*
- 16:30-16:45 – Cezary Gmyz (dziennikarz TV Republika) *Dokumenty komunistycznych służb specjalnych jako źródło informacji dziennikarskich*
- 16:45-17:15 – Dyskusja panelowa

Zakończenie

- 17:15-17:30 – Podsumowanie konferencji
- 17:30-18:30 – Kolacja

Polecamy portal <https://securityarchives.eu/> będący kompendium informacji dot. Europejskiej Sieci Instytucji Archiwalnych Zajmujących się Aktami Tajnych Służb. Można tam zapoznać się z podstawowymi informacjami dotyczącymi Sieci, aktualnymi wydarzeniami, dotychczasowymi inicjatywami, informacjami o poszczególnych organizacjach członkowskich i ich zasobie archiwalnym oraz zasadach dostępu do akt.

Międzynarodowa konferencja naukowa: „Archiwa i pamięć. Współczesne wykorzystanie zbiorów archiwalnych byłego komunistycznego aparatu represji” – Warszawa, 11 czerwca 2025. Fot. Krzysztof Kapłon (IPN)

Międzynarodowa konferencja naukowa: „Archiwa i pamięć. Współczesne wykorzystanie zbiorów archiwalnych byłego komunistycznego aparatu represji” – Warszawa, 11 czerwca 2025. Fot. Krzysztof Kapłon (IPN)

Międzynarodowa konferencja naukowa: „Archiwa i pamięć. Współczesne wykorzystanie zbiorów archiwalnych byłego komunistycznego aparatu represji”. Na zdj. dr hab. Krzysztof Szwagrzyk, zast. prezesa IPN (L) i prok. Andrzej Późorski, szef pionu śledczego IPN (P) – Warszawa, 11 czerwca 2025. Fot. Krzysztof Kapłon (IPN)

Międzynarodowa konferencja naukowa: „Archiwa i pamięć. Współczesne wykorzystanie zbiorów archiwalnych byłego komunistycznego aparatu represji” - Warszawa, 11 czerwca 2025. Fot. Krzysztof Kapłon (IPN)

Międzynarodowa konferencja naukowa: „Archiwa i pamięć. Współczesne wykorzystanie zbiorów archiwalnych byłego komunistycznego aparatu represji” - Warszawa, 11 czerwca 2025. Fot. Krzysztof Kapłon (IPN)

Międzynarodowa konferencja naukowa: „Archiwa i pamięć. Współczesne wykorzystanie zbiorów archiwalnych byłego komunistycznego aparatu represji” - Warszawa, 11 czerwca 2025. Fot. Krzysztof Kapłon (IPN)

Międzynarodowa konferencja naukowa: „Archiwa i pamięć. Współczesne wykorzystanie zbiorów archiwalnych byłego komunistycznego aparatu represji” - Warszawa, 11 czerwca 2025. Fot. Krzysztof Kapłon (IPN)

Międzynarodowa konferencja naukowa: „Archiwa i pamięć. Współczesne wykorzystanie zbiorów archiwalnych byłego komunistycznego aparatu represji” - Warszawa, 11 czerwca 2025. Fot. Krzysztof Kapłon (IPN)

Międzynarodowa konferencja naukowa: „Archiwa i pamięć. Współczesne wykorzystanie zbiorów archiwalnych byłego komunistycznego aparatu represji” - Warszawa, 11 czerwca 2025. Fot. Krzysztof Kapłon (IPN)

Pliki do pobrania

[Program konferencji \(pdf, 142.51 KB\)](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Centrala

Archiwum IPN

Konferencja naukowa